กลยุทธ์การขับเคลื่อนและการพัฒนาคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนโรงเรียนเทศบาล 5 บ้านห้วยทรายใต้ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

STRATEGIES FOR DRIVING AND DEVELOPING SUFFICIENCY-ORIENTED CHARACTERISTICS OF STUDENTS AT THETSABAN 5 BAN HUAI SAI TAI SCHOOL, CHA-AM DISTRICT, PHETCHABURI PROVINCE

สิริศักดิ์ อยู่เป็นสุข[*] เอื้อมพร โตภาณุรักษ์กุล[**] และกาญจนา บุญส่ง[**]

SIRISAK YUPENSUK UAMPORN TOPANURAKKUN AND KANCHANA BOONSONG

(Received: January 7, 2026; Revised: February 2, 2026; Accepted: May 28, 2026)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนากลยุทธ์การขับเคลื่อนและพัฒนาคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนโรงเรียนเทศบาล 5 บ้านห้วยทรายใต้ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี 2) พัฒนากลยุทธ์การพัฒนาคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน และ 3) ศึกษาผลการพัฒนาคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ตามแนวคิดของ Kemmis and McTaggart กลุ่มเป้าหมายทั้งหมดเป็นบุคลากรในโรงเรียนเทศบาล 5 บ้านห้วยทรายใต้ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ที่นับจำนวนได้แน่นอน (Finite population) ทั้งหมด ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2568 ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน 2) ครูผู้สอน จำนวน 22 คน 3) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 109 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คู่มือการใช้กลยุทธ์การขับเคลื่อนและพัฒนาคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน และแบบประเมิน

[*]นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
Master of Educational Administratio, Faculty of Education, Phetchaburi Rajabhat University

[**]ภาควิชาดุริยางคศิลป์ วิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
Department of Educational Administration, Faculty of Education, Phetchaburi Rajabhat University

คุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. กลยุทธ์การขับเคลื่อนและพัฒนาคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนโรงเรียนเทศบาล 5 บ้านห้วยทรายใต้ มี 4 กลยุทธ์ ได้แก่ 1) กลยุทธ์การมีส่วนร่วม 2) กลยุทธ์การเสริมพลังอำนาจ 3) กลยุทธ์การบูรณาการ และ 4) กลยุทธ์การทำงานเป็นทีม

2. กลยุทธ์การพัฒนาคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน ได้แก่ กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐาน จำนวน 12 แผน รวม 24 ชั่วโมง แบ่งออกเป็น 4 ฐานการเรียนรู้ ได้แก่ ฐานศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ฐานสะเต็มแบบพอเพียง ฐานประดิษฐ์แบบพอเพียง และฐานเกษตรพอเพียง

3. ผลการพัฒนาคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง พบว่า ก่อนการใช้กลยุทธ์การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐาน นักเรียนมีคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงก่อนการใช้กลยุทธ์ในภาพรวมอยู่ในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.64 คิดเป็นร้อยละ 54.67 และมีคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงในภาพรวมอยู่ในระดับดีเยี่ยม โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.53 คิดเป็นร้อยละ 84.33 ภายหลังการใช้กลยุทธ์เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความพอประมาณเพิ่มจากระดับดีเป็นดีเยี่ยม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.14 เพิ่มเป็น 2.86 โดยมีร้อยละความก้าวหน้าเท่ากับ 24.00 ด้านความมีเหตุผลเพิ่มจากระดับผ่านเป็นดี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.40 เพิ่มเป็น 2.38 โดยมีร้อยละความก้าวหน้าเท่ากับ 32.67 และด้านภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีเพิ่มจากระดับผ่านเป็นดี ค่าเฉลี่ย 1.37 เพิ่มเป็น 2.35 โดยมีร้อยละความก้าวหน้าเท่ากับ 32.67

คำสำคัญ: กลยุทธ์การขับเคลื่อน, กลยุทธ์การพัฒนา, คุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง, หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

The objectives of this research were 1) to develop strategies for driving and enhancing the sufficiency-oriented characteristics of students in accordance with the Philosophy of Sufficiency Economy at Thetsaban 5 Ban Huai Sai Tai School, Cha-am District, Phetchaburi Province, 2) to develop strategies for promoting the students' sufficiency-oriented characteristics based on the Philosophy of Sufficiency Economy, and 3) to examine the results of the development of sufficiency-oriented characteristics of the students. This study employed Action Research based on the conceptual framework of Kemmis and McTaggart. The target group consisted of all personnel of Thetsaban 5 Ban Huai Sai Tai School, Cha-am District, Phetchaburi Province, representing a finite population during the second

semester of the 2025 academic year. The participants included two school administrators, twenty-two teachers, and one hundred and nine students in Grades 7–9 (Mathayom 1–3). The research instruments consisted of the Strategy Implementation and Development Manual for Sufficiency-Oriented Characteristics based on the Philosophy of Sufficiency Economy and a Sufficiency-Oriented Characteristics Assessment Form. The data were analyzed using frequency, percentage, mean, and standard deviation.

The research findings revealed that

1. The strategies for driving and developing the students' sufficiency-oriented characteristics at Thetsaban 5 Ban Huai Sai Tai School consisted of four key strategies: 1) Participatory Strategy, 2) Empowerment Strategy, 3) Integration Strategy, and 4) Teamwork Strategy.

2. The strategies for developing the students' sufficiency-oriented characteristics, based on the Philosophy of Sufficiency Economy, consisted of activity-based learning (ABL) comprising 12 lesson plans with a total of 24 instructional hours. The learning activities were organized into four learning stations, including the Sufficiency Economy and Sustainable Development Station, the Sufficiency-Based STEM Station, the Sufficiency-Based Creative Innovation Station, and the Sufficiency Agriculture Station.

3. Regarding the results of the development of the students' sufficiency-oriented characteristics, prior to implementing the activity-based learning strategy, the students demonstrated an overall level of sufficiency-oriented characteristics at a good level, with a mean score of 1.64, equivalent to 54.67 percent. After the implementation of the strategy, the students' overall sufficiency-oriented characteristics improved to a very good level, with a mean score of 2.53, equivalent to 84.33 percent. When considering each aspect separately, it was found that Moderation increased from a good level (mean = 2.14) to a very good level (mean = 2.86), showing 24.00 percent improvement. Reasonableness increased from a pass level (mean = 1.40) to a good level (mean = 2.38), with 32.67 percent improvement. Self-immunity improved from a pass level (mean = 1.37) to a good level (mean = 2.35), also reflecting 32.67 percent improvement.

Keywords: Driving Strategy, Development Strategy, Sufficiency-Oriented Characteristics, The Philosophy of Sufficiency Economy

บทนำ

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงมีพระราชดำรัสเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเป็นแนวทางให้พสกนิกรชาวไทยนำไปประยุกต์ใช้ในทุกระดับ ตั้งแต่การดำรงชีวิตจนถึงการพัฒนาประเทศ โดยทรงเน้นว่าการพัฒนาควรดำเนินไปตามลำดับขั้น เริ่มจากการสร้างความพอมี พอกิน พอใช้ให้แก่ประชาชนเป็นพื้นฐานด้วยวิธีการที่ประหยัดและถูกต้องตามหลักวิชา เมื่อพื้นฐานมีความมั่นคงแล้วจึงค่อยเสริมสร้างความเจริญในระดับที่สูงขึ้น หากมุ่งพัฒนาเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วโดยไม่สอดคล้องกับบริบทของประเทศและประชาชน ย่อมก่อให้เกิดความไม่สมดุลและอาจนำไปสู่ความล้มเหลวได้ในที่สุด (สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, 2561, น. 23-24)

ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพคนในระยะยาว จึงได้จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 โดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางสำคัญ กำกับการดำเนินงานพร้อมกำหนดวิสัยทัศน์ว่า “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้อย่างมีคุณภาพและดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข” (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, น. 13–14) แผนดังกล่าวยังมุ่งสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ควบคู่คุณธรรม ความสามัคคี และการพัฒนาที่สอดคล้องกับหลักพอเพียง งานวิจัยด้านนโยบายสะท้อนว่าหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นพลังซอฟต์เพาเวอร์ของไทยที่ถูกใช้เป็นฐานคิดในการกำหนดนโยบายสาธารณะในหลายมิติระหว่าง พ.ศ. 2544–2560 (อิงอร เนตรานนท์, 2562, น. 159) ทั้งยังสอดคล้องกับทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 ที่มุ่งให้ประเทศก้าวข้ามความท้าทายและก้าวสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (ราชกิจจานุเบกษา, 2565, น. 4)

กระทรวงศึกษาธิการตระหนักถึงความสำคัญของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จึงกำหนดนโยบายให้สถานศึกษาน้อมนำหลักดังกล่าวสู่การบริหารและการจัดการเรียนรู้ในทุกมิติ ทั้งในหลักสูตรกิจกรรมพัฒนานักเรียนและการพัฒนาบุคลากร เพื่อปลูกฝังวิถีชีวิตอย่างพอเพียงให้แก่เด็กและเยาวชน (ปรียานุช ธรรมปิยา, 2557, น. 2) ทั้งนี้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (ปรับปรุง พ.ศ. 2560) ได้บรรจุเนื้อหาเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไว้ในมาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และกำหนดให้ “การอยู่อย่างพอเพียง” เป็นหนึ่งในคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ต่อมากระทรวงศึกษาธิการร่วมกับมูลนิธิยุวสถิรคุณได้กำหนดเกณฑ์สถานศึกษาพอเพียง 3 ระดับ เพื่อขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมและมุ่งพัฒนานักเรียนให้มีทักษะชีวิตที่มั่นคงและยั่งยืน (มูลนิธิยุวสถิรคุณ, 2564, น. 7–9) ส่งผลให้กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายยกระดับสถานศึกษาพอเพียงสู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในทุกพื้นที่ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2565, น. ก–ข) จากการสำรวจ

ข้อมูลโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองชะอำ จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 9 โรงเรียน พบว่า ในปี พ.ศ. 2563 ทุกโรงเรียนได้รับการประเมินและรับรางวัล “สถานศึกษาพอเพียง” ซึ่งสะท้อนถึงการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการในด้านการบริหารจัดการและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามโรงเรียนทุกแห่งในสังกัดเทศบาลเมืองชะอำยังไม่ผ่านการประเมินให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ซึ่งเป็นระดับที่สูงกว่าและต้องมีหลักฐานเชิงประจักษ์เกี่ยวกับผลลัพธ์ของนักเรียน ครู และการบริหารจัดการสถานศึกษาที่เข้มข้นและเป็นระบบมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งตัวชี้วัดด้านครูที่กำหนดให้ครูอย่างน้อยร้อยละ 50 ต้องจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่องและสามารถขยายผลสู่ภายนอกสถานศึกษา รวมถึงตัวชี้วัดด้านนักเรียนที่ระบุว่านักเรียนทุกคนต้องมีความรู้ความเข้าใจและสามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน ตลอดจนมีนักเรียนที่มีอุปนิสัยพอเพียงเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ต่อปีในช่วงสองปีที่ผ่านมา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2565, น. 15–19)

อย่างไรก็ตามสภาพปัจจุบันของนักเรียนในโรงเรียนเทศบาล 5 บ้านห้วยทรายใต้ยังพบปัญหาหลายประการ อันเป็นอุปสรรคต่อการบรรลุเป้าหมายของการพัฒนาคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงในระดับศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ได้แก่ นักเรียนจำนวนมากยังขาดพฤติกรรมด้านความพอประมาณ ทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นเหตุเป็นผล ขาดความรอบคอบในการตัดสินใจและยังไม่สามารถเชื่อมโยงหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้ากับการดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนี้สภาพสังคมและบริบทชุมชนในพื้นที่ ซึ่งกำลังเผชิญการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ ดิจิทัล และพฤติกรรมผู้บริโภค ส่งผลให้นักเรียนจำนวนหนึ่งมีความเสี่ยงต่อการใช้จ่ายเกินตัว ขาดความพอประมาณและขาดภูมิคุ้มกันทางความคิด สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่าสถานศึกษาต้องพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง

การพัฒนาคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จึงมิอาจบรรลุผลจากเพียงการกำหนดนโยบายหรือการบรรจุไว้ในหลักสูตรอย่างเดียว หากแต่จำเป็นต้องอาศัยกลยุทธ์การขับเคลื่อนและพัฒนาที่เป็นระบบ มีความสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา และสามารถนำไปสู่การปฏิบัติจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ นักวิชาการด้านการบริหารการศึกษาและการจัดการเชิงยุทธศาสตร์ได้เสนอว่า กลยุทธ์การขับเคลื่อนเป็นเครื่องมือเชิงกระบวนการที่ทำหน้าที่แปลงแผนและนโยบายให้เกิดผลลัพธ์เชิงประจักษ์ ผ่านการจัดระบบการทำงาน การสื่อสารเป้าหมายและการสนับสนุนทรัพยากรอย่างเหมาะสม (องอาจ นัยพัฒน์, 2560, น. 110–113; Kaplan & Norton, 2018, pp. 5–8) นอกจากนี้กลยุทธ์การขับเคลื่อนยังมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและนักเรียน เนื่องจากเป็นกลไกที่เชื่อมโยงนโยบายสู่การปฏิบัติจริงผ่านการมีส่วนร่วมการทำงานเป็นทีมและระบบติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ทำให้การดำเนินงานเป็นไป

อย่างมีทิศทางและเกิดผลลัพธ์ที่ยั่งยืน (สมชาย มานะกิจ, 2563, น. 58–60; สุรศักดิ์ ปาเฮ, 2561, น. 45–47) เมื่อพิจารณาบริบทของโรงเรียนเทศบาล 5 บ้านห้วยทรายใต้ การพัฒนาคุณลักษณะพอเพียงของนักเรียน ต้องมุ่งบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้ากับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง การทำงานร่วมกับชุมชน และการสร้างโอกาสให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติในสถานการณ์จริง ด้วยเหตุนี้กลยุทธ์การขับเคลื่อนจึงมีบทบาทในการกำหนดทิศทางและระบบสนับสนุน ที่ทำให้การพัฒนาคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน (สมชาย มานะกิจ, 2563, น. 58–60)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษากลยุทธ์ดังกล่าว เพื่อยกระดับผลลัพธ์นักเรียนให้เป็นไปตามตัวบ่งชี้ของศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา นอกจากนี้ผลการวิจัยยังสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับสถานศึกษา ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และชุมชนในการพัฒนาคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนากลยุทธ์การขับเคลื่อนและพัฒนาคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนโรงเรียนเทศบาล 5 บ้านห้วยทรายใต้ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี
2. เพื่อพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนโรงเรียนเทศบาล 5 บ้านห้วยทรายใต้ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี
3. เพื่อศึกษาผลการพัฒนาคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนโรงเรียนเทศบาล 5 บ้านห้วยทรายใต้ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ตามแนวคิดของ Kemmis and McTaggart เพื่อพัฒนากลยุทธ์การขับเคลื่อนและพัฒนาคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนโรงเรียนเทศบาล 5 บ้านห้วยทรายใต้ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี มีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

กลุ่มเป้าหมายเป็นบุคลากรในโรงเรียนเทศบาล 5 บ้านห้วยทรายใต้ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ที่นับจำนวนได้แน่นอน (Finite population) ทั้งหมดในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2568

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยทั้งหมด จำนวน 133 คน ประกอบด้วย

1.1 กลุ่มเป้าหมายในการพัฒนากลยุทธ์การขับเคลื่อนและพัฒนาคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย

1.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน

1.1.2 ครูผู้สอน จำนวน 22 คน

1.2 กลุ่มเป้าหมายในการศึกษาผลการพัฒนาคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวนทั้งสิ้น 109 คน ประกอบด้วยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 40 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 35 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 34 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่

2.1 กลยุทธ์การขับเคลื่อนและพัฒนาคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนโรงเรียนเทศบาล 5 บ้านห้วยทรายใต้ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ประกอบด้วย

2.1.1 กลยุทธ์การมีส่วนร่วม (Participation Strategy)

2.1.2 กลยุทธ์การเสริมพลังอำนาจ (Empowerment Strategy)

2.1.3 กลยุทธ์การบูรณาการ (Integration Strategy)

2.1.4 กลยุทธ์การทำงานเป็นทีม (Teamwork Strategy)

2.2 กลยุทธ์การพัฒนาคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนโรงเรียนเทศบาล 5 บ้านห้วยทรายใต้ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ได้แก่ กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐานภายใต้ 4 ฐานการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 12 แผน รวมเวลา 24 ชั่วโมง

ตัวแปรตาม ได้แก่ คุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3. ขอบเขตด้านพื้นที่การวิจัย

พื้นที่ในการวิจัยครั้งนี้ คือ โรงเรียนเทศบาล 5 บ้านห้วยทรายใต้ สังกัดเทศบาลเมืองชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

4. ขอบเขตระยะเวลาที่วิจัย

ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568

วิธีการศึกษา

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ตามแนวคิดของ Kemmis and McTaggart (1988, pp. 10-13) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (Planning)

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์การขับเคลื่อนและพัฒนาคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียน และได้ทำการสังเคราะห์กลยุทธ์การขับเคลื่อนของ (กนกวรรณ ศิริเทศ, 2565; ชุติกาญจน์ อ่าวสาคร, 2565; ชัยทิศ ขันเงิน, 2566; ประทุมมา เที่ยงธรรม, 2564; เพชรดา อาจขาว, 2563; มัลวิกา นิรันราย, 2566; ยุรนันท์ วรรณรักษ์, 2562; สุภาพร สะอาดนัก, 2560; อนันต์ ม่วงอุมิงค์, 2560) ผู้วิจัยได้คัดเลือกประเภทของกลยุทธ์การขับเคลื่อนที่มีความถี่ตั้งแต่ 6 ขึ้นไป ได้ 4 กลยุทธ์ ประกอบด้วย 1) กลยุทธ์การมีส่วนร่วม 2) กลยุทธ์การเสริมพลังอำนาจ 3) กลยุทธ์การบูรณาการ และ 4) กลยุทธ์การทำงานเป็นทีม จากนั้นผู้วิจัย ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนร่วมกันจัดทำคู่มือการใช้กลยุทธ์ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ รายละเอียดกลยุทธ์ทั้ง 4 ด้าน ขั้นตอนการดำเนินงาน แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐาน ประกอบด้วยขั้นนำ ขั้นศึกษาและอภิปราย ขั้นกิจกรรม ขั้นสะท้อนผล และขั้นประเมินผล แผนการจัดการเรียนรู้ 12 แผน รวมเวลา 24 ชั่วโมง ภายใต้ 4 ฐานการเรียนรู้ พร้อมคำแนะนำสำหรับการใช้กิจกรรมและสื่อการเรียนรู้ และเครื่องมือประเมิน เพื่อให้สามารถนำกลยุทธ์ไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระบบ และตรวจสอบคุณภาพของคู่มือการใช้กลยุทธ์โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ประเมินความตรงเชิงเนื้อหา พบว่ามีค่าความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ยอมรับได้

ขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติการ (Action)

ผู้วิจัยนำคู่มือการใช้กลยุทธ์การขับเคลื่อนและพัฒนาคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย โดยชี้แจงแนวทางการดำเนินงานแก่ครูผู้สอน และสนับสนุนให้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามขั้นตอนที่กำหนดในคู่มือ การใช้กลยุทธ์ พร้อมติดตามให้คำปรึกษา เพื่อให้การใช้กลยุทธ์การขับเคลื่อนและพัฒนา เป็นไปอย่างถูกต้องและเกิดผลต่อพัฒนาการของนักเรียนอย่างแท้จริง

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นสังเกตการณ์ (Observing)

ผู้วิจัยสังเกตการนำคู่มือการใช้กลยุทธ์การขับเคลื่อนและพัฒนาคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงนักเรียน และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย

ขั้นตอนที่ 4 การสะท้อนผลการปฏิบัติ (Reflecting)

ผู้วิจัยประเมินผลการใช้กลยุทธ์การขับเคลื่อนและพัฒนาคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนโรงเรียนเทศบาล 5 บ้านห้วยทรายใต้ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี โดยใช้แบบประเมินคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง เป็นแบบระดับคุณภาพ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ คู่มือการใช้กลยุทธ์การขับเคลื่อนและพัฒนาคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนโรงเรียนเทศบาล 5 บ้านห้วยทรายใต้ อำเภอชะอำ

จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งผ่านการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ผลการประเมินความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.67–1.00 แสดงว่าคู่มือมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาอยู่ในระดับดี สามารถนำไปใช้ในการทดลองได้อย่างเหมาะสม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1–3 ซึ่งเป็นแบบประเมินระดับคุณภาพ ใช้เกณฑ์ให้คะแนน 4 ระดับ คือ ไม่ผ่าน (0) ผ่าน (1) ดี (2) และดีเยี่ยม (3) ครอบคลุม 3 ด้าน ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี โดยมีเกณฑ์แปลผลคะแนน คือ 2.5–3.00 ระดับดีเยี่ยม 1.5–2.4 ระดับดี 1.0–1.4 ระดับผ่าน และต่ำกว่า 1.0 ไม่ผ่านเกณฑ์ และวิเคราะห์ความเชื่อมั่นทั้งฉบับด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.87 แสดงว่าเครื่องมือมีความเชื่อถือได้ในระดับสูง เหมาะสมต่อการนำไปใช้ในการวิจัย

ผลการศึกษา

1. ผลการพัฒนากลยุทธ์การขับเคลื่อนและพัฒนาคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน โรงเรียนเทศบาล 5 บ้านห้วยทรายใต้ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ได้ 4 กลยุทธ์ ได้แก่ 1) กลยุทธ์การมีส่วนร่วม 2) กลยุทธ์การเสริมพลังอำนาจ 3) กลยุทธ์การบูรณาการ และ 4) กลยุทธ์การทำงานเป็นทีม

2. ผลการศึกษากลยุทธ์การพัฒนา ได้แก่ กลยุทธ์การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐาน อ้างอิงขั้นตอนของจุฑามณี อินทร์อุริศ (2564, น. 7–8) ประกอบด้วย 5 ขั้น ได้แก่ 1) ขั้นนำ 2) ขั้นศึกษาและอภิปราย 3) ขั้นกิจกรรม 4) ขั้นสะท้อนผลจากกิจกรรม และ 5) ขั้นประเมินผล จากผลการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และบริบทของโรงเรียนเทศบาล 5 บ้านห้วยทรายใต้ ตลอดจนการประชุมระดมความคิดของผู้บริหารและครูผู้สอน ทำให้ผู้วิจัยสรุปโครงสร้างการจัดแผนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงจำนวน 12 แผน รวม 24 ชั่วโมง แบ่งออกเป็น 4 ฐานการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่นและศักยภาพของนักเรียน ดังนี้

2.1 ฐานศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน จำนวน 3 แผน เวลา 6 ชั่วโมง
2.2 ฐานสะเต็มแบบพอเพียง จำนวน 3 แผน เวลา 6 ชั่วโมง
2.3 ฐานประดิษฐ์แบบพอเพียง จำนวน 3 แผน เวลา 6 ชั่วโมง
2.4 ฐานเกษตรพอเพียง จำนวน 3 แผน เวลา 6 ชั่วโมง

ซึ่งฐานการเรียนรู้ทั้ง 4 ฐานนี้ เกิดจากการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการพัฒนานักเรียนร่วมกันของผู้บริหารและครูผู้สอน พบว่า นักเรียนจำเป็นต้องได้รับประสบการณ์เรียนรู้ที่หลากหลาย ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะชีวิต การลงมือปฏิบัติจริง และการสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง ทั้งนี้การออกแบบฐานการเรียนรู้แต่ละฐานจึงมุ่งบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้ากับบริบทของโรงเรียนและทรัพยากรในชุมชน เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ต่อนักเรียนอย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน

3. ผลการพัฒนาคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนเทศบาล 5 บ้านห้วยทรายใต้

ตารางที่ 1 ผลการพัฒนาคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนเทศบาล 5 บ้านห้วยทรายใต้

คุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง	ก่อนใช้กลยุทธ์		หลังใช้กลยุทธ์		คะแนนความก้าวหน้า	ร้อยละความก้าวหน้า
	คะแนนเฉลี่ย (3)	ระดับคุณภาพ	คะแนนเฉลี่ย (3)	ระดับคุณภาพ		
1. ความพอประมาณ	2.14	ดี	2.86	ดีเยี่ยม	0.72	24.00
2. ความมีเหตุผล	1.40	ผ่าน	2.38	ดี	0.98	32.67
3. ภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี	1.37	ผ่าน	2.35	ดี	0.98	32.67
รวม	4.91		7.59		2.68	89.33
μ	1.64	ดี	2.53	ดีเยี่ยม	0.89	29.78
σ	0.44	-	0.29	-	0.15	5.00
ร้อยละ	54.67	-	84.33	-	29.67	

จากตารางที่ 1 ผลการพัฒนาคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง พบว่า ก่อนการใช้กลยุทธ์การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐาน นักเรียนมีคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงก่อนการใช้กลยุทธ์ในภาพรวมอยู่ในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.64 คิดเป็นร้อยละ 54.67 และมีคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงในภาพรวมอยู่ในระดับดีเยี่ยม โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.53 คิดเป็นร้อยละ 84.33 ภายหลังการใช้กลยุทธ์ดังกล่าว เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความพอประมาณเพิ่มจากระดับดีเป็นดีเยี่ยม โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.14 เพิ่มเป็น 2.86 ร้อยละความก้าวหน้าเท่ากับ 24.00 ด้านความมีเหตุผล เพิ่มจากระดับผ่านเป็นดี โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.40 เพิ่มเป็น 2.38 ร้อยละความก้าวหน้าเท่ากับ 32.67 และด้านภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี เพิ่มจากระดับผ่านเป็นดี โดยมีค่าเฉลี่ย 1.37 เพิ่มเป็น 2.35 ร้อยละความก้าวหน้าเท่ากับ 32.67

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยกลยุทธ์การขับเคลื่อนและพัฒนาคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนโรงเรียนเทศบาล 5 บ้านห้วยทรายใต้ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี พบว่า

1. ผลการสังเคราะห์กลยุทธ์การขับเคลื่อนและพัฒนาคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนโรงเรียนเทศบาล 5 บ้านห้วยทรายใต้

ได้ 4 กลยุทธ์ ได้แก่ 1) กลยุทธ์การมีส่วนร่วม 2) กลยุทธ์การเสริมพลังอำนาจ 3) กลยุทธ์การบูรณาการ และ 4) กลยุทธ์การทำงานเป็นทีม

2. ผลการศึกษากลยุทธ์การพัฒนาคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน ได้แก่ กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐาน จำนวน 12 แผน รวม 24 ชั่วโมง แบ่งออกเป็น 4 ฐานการเรียนรู้ ได้แก่ ฐานศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ฐานสะเต็มแบบพอเพียง ฐานประดิษฐ์แบบพอเพียง และฐานเกษตรพอเพียง

3. ผลการพัฒนาคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง พบว่า ก่อนการใช้กลยุทธ์การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐาน นักเรียนมีคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงก่อนการใช้กลยุทธ์ในภาพรวมอยู่ในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.64 คิดเป็นร้อยละ 54.67 และมีคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงในภาพรวมอยู่ในระดับดีเยี่ยม โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.53 คิดเป็นร้อยละ 84.33 ภายหลังการใช้กลยุทธ์ดังกล่าว เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความพอประมาณเพิ่มจากระดับดีเป็นดีเยี่ยม โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.14 เพิ่มเป็น 2.86 ร้อยละความก้าวหน้าเท่ากับ 24.00 ด้านความมีเหตุผล เพิ่มจากระดับผ่านเป็นดี โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.40 เพิ่มเป็น 2.38 ร้อยละความก้าวหน้าเท่ากับ 32.67 และด้านภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี เพิ่มจากระดับผ่านเป็นดี โดยมีค่าเฉลี่ย 1.37 เพิ่มเป็น 2.35 ร้อยละความก้าวหน้าเท่ากับ 32.67

อภิปรายผล

ผลการวิจัย เรื่อง กลยุทธ์การขับเคลื่อนและพัฒนาคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนโรงเรียนเทศบาล 5 บ้านห้วยทรายใต้ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. ผลการพัฒนากลยุทธ์การขับเคลื่อนและพัฒนาคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนโรงเรียนเทศบาล 5 บ้านห้วยทรายใต้ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี พบว่า จากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง แนวคิดการขับเคลื่อนและพัฒนากลยุทธ์ของสถานศึกษา ตลอดจนผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของนักเรียนและบริบทของโรงเรียนเทศบาล 5 บ้านห้วยทรายใต้ พบว่า การพัฒนาคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงจำเป็นต้องอาศัยกระบวนการที่เชื่อมโยงระหว่างผู้บริหาร ครู นักเรียน และชุมชนอย่างเป็นระบบ ผู้วิจัยจึงใช้วิธีการสังเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยสังเคราะห์กลยุทธ์การขับเคลื่อนจากแนวคิดของนักวิจัย ได้ 4 กลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์การมีส่วนร่วม กลยุทธ์การเสริมพลังอำนาจ กลยุทธ์การบูรณาการ และกลยุทธ์การทำงานเป็นทีม ซึ่งกลยุทธ์ทั้ง 4 ประเภทนี้ ล้วนมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาและยกระดับคุณภาพของสถานศึกษาในทุกมิติ ทั้งนี้กลยุทธ์การมีส่วนร่วมเป็นกลยุทธ์ที่ช่วยลดความขัดแย้งภายในองค์กร เพิ่มความร่วมมือและสร้างบรรยากาศ การทำงานที่เอื้อต่อประสิทธิภาพและความผูกพันของบุคลากร

(ธงชัย สันติวงษ์, 2560, น. 163) อีกทั้งยังเป็นกลยุทธ์ที่ช่วยเสริมพลังอำนาจครูและบุคลากร โดยเปิดโอกาสให้ร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมรับผิดชอบ ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างแท้จริง (สุรศักดิ์ ปาเฮ, 2561, น. 89) นอกจากนี้กลยุทธ์การมีส่วนร่วมยังช่วยยกระดับคุณภาพการตัดสินใจขององค์กร เนื่องจากเป็นการรวบรวมองค์ความรู้ ประสบการณ์ และมุมมองที่หลากหลายจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (องอาจ นัยพัฒน์, 2562, น. 76) ในส่วนของกลยุทธ์การเสริมพลังอำนาจ เป็นกลยุทธ์การบริหารที่เปิดโอกาสให้บุคลากรมีอิสระในการคิด ตัดสินใจ และลงมือปฏิบัติ บนพื้นฐานของความรับผิดชอบร่วม ซึ่งช่วยเพิ่มแรงจูงใจ ความผูกพันและประสิทธิผลขององค์กร (วิโรจน์ สารรัตนะ, 2560, น. 214) อีกทั้งถือเป็นหัวใจของการบริหารเชิงพัฒนา โดยมุ่งสร้างความเชื่อมั่นในศักยภาพของครูและบุคลากร เปิดพื้นที่การมีส่วนร่วมและส่งเสริมความเป็นเจ้าของงานอย่างแท้จริง (สุรศักดิ์ ปาเฮ, 2561, น. 98) การเสริมพลังอำนาจยังช่วยเปลี่ยนบทบาทของบุคลากรจากผู้ปฏิบัติตามคำสั่งเป็นผู้ร่วมกำหนดทิศทางขององค์กร ซึ่งนำไปสู่การตัดสินใจที่มีคุณภาพและการพัฒนาอย่างยั่งยืน (องอาจ นัยพัฒน์, 2562, น. 134) ในส่วนของกลยุทธ์การบูรณาการ ถือเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษาสมัยใหม่ โดยมุ่งเชื่อมโยงนโยบาย หลักสูตร การจัดการเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมของชุมชนให้ดำเนินไปในทิศทางเดียวกัน (วิโรจน์ สารรัตนะ, 2560, น. 189) กลยุทธ์การบูรณาการช่วยให้องค์กรสามารถใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า โดยประสานงานระหว่างหน่วยงานและบุคลากรให้มุ่งสู่เป้าหมายเดียวกัน (ธงชัย สันติวงษ์, 2560, น. 158) อีกทั้งช่วยให้การบริหารเกิดพลังร่วม โดยเชื่อมโยงภารกิจด้านวิชาการ บุคลากร และงบประมาณให้สนับสนุนซึ่งกันและกันอย่างเป็นระบบ (สุรศักดิ์ ปาเฮ, 2561, น. 121) ทั้งนี้กลยุทธ์ที่มีประสิทธิผลต้องบูรณาการทั้งโครงสร้าง กระบวนการ และวัฒนธรรมองค์กร มิใช่การวางแผนแบบแยกส่วน (Mintzberg, 2018, p. 24) สำหรับกลยุทธ์การทำงานเป็นทีม เป็นกลยุทธ์ที่ช่วยลดความซ้ำซ้อนของงาน เพิ่มคุณภาพการตัดสินใจ และเสริมสร้างความผูกพันของบุคลากรต่อองค์กร ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญของความสำเร็จในระยะยาว (ธงชัย สันติวงษ์, 2560, น. 145) การทำงานเป็นทีมยังช่วยหลอมรวมความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ของบุคลากรให้เกิดพลังร่วม อันนำไปสู่การพัฒนาองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน (สุรศักดิ์ ปาเฮ, 2561, น. 112) นอกจากนี้การบริหารทีมยังมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าการบริหารรายบุคคล เนื่องจากความสำเร็จของงานขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ ปฏิสัมพันธ์และพลวัตของบุคลากรภายในทีม ซึ่งจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการสร้างความร่วมมือ การสื่อสาร ความไว้วางใจและความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกในทีม (Black & Bright, 2019, p. 329) ผลการวิจัยครั้งนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของมัลวิกา นิรันราย (2566, น. 345-346) ที่ศึกษากลยุทธ์การขับเคลื่อนเพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์วิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียน พบว่า กลยุทธ์การมีส่วนร่วม การทำงานเป็นทีม การเสริมพลังอำนาจ และการบูรณาการเป็นกลยุทธ์สำคัญในการพัฒนาการคิดวิเคราะห์วิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียน เช่นเดียวกับ

งานวิจัยของประทุมมา เที่ยงธรรม (2564, น. 185) ได้ทำการวิจัยกลยุทธ์พัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเทพสุวรรณ ชาญวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม พบว่า การใช้กลยุทธ์การมีส่วนร่วม การทำงานเป็นทีม และการเสริมพลังอำนาจ สามารถขับเคลื่อนครูและนักเรียนให้เกิดการพัฒนาทักษะอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอนันต์ ม่วงอุมิงค์ (2560, น. 105-121) ได้ทำการวิจัยกลยุทธ์การขับเคลื่อนการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนมุสลิม โรงเรียนพัฒนศาสน์วิทยาท่าแร้ง จังหวัดเพชรบุรี พบว่า การใช้กลยุทธ์การขับเคลื่อนแบบบูรณาการและการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ส่งผลให้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนพัฒนาเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

2. ผลการพัฒนากลยุทธ์ที่ใช้ในการพัฒนาคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนโรงเรียนเทศบาล 5 บ้านห้วยทรายใต้ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี พบว่า กลยุทธ์ที่มีความเหมาะสมและมีประสิทธิผลในการพัฒนาคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง คือ กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐาน (Activity-based Learning) ซึ่งเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติจริง ส่งผลให้นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ วิเคราะห์และสังเคราะห์ความรู้ได้ด้วยตนเองมากกว่าการรับข้อมูลเพียงฝ่ายเดียว การจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานช่วยให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลด้วยตนเอง เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และอภิปรายร่วมกันภายในกลุ่ม อันเป็นกระบวนการสำคัญที่เอื้อต่อการสร้างองค์ความรู้และส่งเสริมความจำในระยะยาว นอกจากนี้ในบริบทของสังคมปัจจุบันที่มีแหล่งเรียนรู้หลากหลายและสามารถเข้าถึงได้อย่างกว้างขวาง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรมุ่งเน้นให้นักเรียนค้นหาคำตอบด้วยตนเองผ่านช่องทางที่หลากหลาย เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในบริบทนอกห้องเรียนได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้การจัดการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐานมิได้มุ่งพัฒนาเพียงด้านพุทธิพิสัยเท่านั้น แต่ยังส่งเสริมการพัฒนาด้านทักษะพิสัย โดยเฉพาะทักษะการแก้ปัญหาและการสื่อสาร ตลอดจนด้านจิตพิสัยผ่านการปลูกฝังการทำงานร่วมกันการออกแบบ วางแผนและการแก้ปัญหาร่วมกันภายในกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของพงษ์ไพบูลย์ อยู่อาจินต์ (2565, น. 23–24) ที่ชี้ให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐาน ช่วยพัฒนานักเรียนอย่างรอบด้านในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐานตามแนวคิดของจุฑามณี อินทร์อุริศ (2564, น. 7–8) ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้น ได้แก่ 1) ขั้นนำ 2) ขั้นศึกษาและอภิปราย 3) ขั้นกิจกรรม 4) ขั้นสะท้อนผลจากกิจกรรม และ 5) ขั้นประเมินผล มาใช้เป็นกรอบในการพัฒนากลยุทธ์การจัดการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียน กลยุทธ์ดังกล่าวถูกนำไปออกแบบ เป็นแผนการจัดการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐานสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1–3

โดยจัดเนื้อหาเป็น 4 ฐานการเรียนรู้ ได้แก่ 1) ฐานศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน 2) ฐานสะเต็มแบบพอเพียง 3) ฐานประดิษฐ์วัสดุเหลือใช้แบบพอเพียง และ 4) ฐานเกษตรพอเพียง รวมจำนวน 12 แผนการจัดการเรียนรู้ ใช้เวลา 24 ชั่วโมง ซึ่งได้บรรจุไว้ในคู่มือการใช้กลยุทธ์การขับเคลื่อนการพัฒนาคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนโรงเรียนเทศบาล 5 บ้านห้วยทรายใต้ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งคู่มือดังกล่าวเกิดจากกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้วิจัยและครูผู้สอน โดยมีการเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการจัดทำคู่มือและนำไปใช้จริงในการพัฒนานักเรียน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่ากลยุทธ์การจัดการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐาน เป็นแนวทางที่สามารถนำไปใช้ได้จริงและมีความเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา

3. ผลการพัฒนาคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนโรงเรียนเทศบาล 5 บ้านห้วยทรายใต้ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี พบว่า ก่อนการใช้กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐาน นักเรียนมีคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงโดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.64 คิดเป็นร้อยละ 54.67 หลังการใช้กลยุทธ์ดังกล่าวนักเรียนมีคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีเยี่ยม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.53 คิดเป็นร้อยละ 84.33 เพิ่มขึ้นร้อยละ 29.67 ภายหลังการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ทั้ง 4 ฐานการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนมีคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงอยู่ในระดับดีเยี่ยม จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 51.38 และอยู่ในระดับดี จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 48.62 โดยไม่พบว่านักเรียนอยู่ในระดับผ่านหรือไม่ผ่าน แสดงให้เห็นว่านักเรียนส่วนใหญ่มีระดับคุณภาพ คุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงอยู่ในเกณฑ์ดีและดีเยี่ยมในทุกฐานการเรียนรู้ ซึ่งสะท้อนถึงผลสัมฤทธิ์ของการใช้กลยุทธ์การขับเคลื่อนการพัฒนาคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1–3 โรงเรียนเทศบาล 5 บ้านห้วยทรายใต้ ในระดับที่น่าพึงพอใจ ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากกลยุทธ์การขับเคลื่อนการพัฒนาคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1–3 โรงเรียนเทศบาล 5 บ้านห้วยทรายใต้ ที่มีความชัดเจน ถูกออกแบบอย่างเป็นขั้นตอน มีระบบและมีเป้าหมายที่ชัดเจน รวมทั้งมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องจากผู้เชี่ยวชาญ ส่งผลให้กลยุทธ์ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ในบริบทของสถานศึกษาจริง นอกจากนี้กระบวนการดำเนินงานยังเน้นการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร คณะครูและนักเรียนในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การวางแผนกิจกรรมการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง การเปิดพื้นที่ให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์และสะท้อนผลการเรียนรู้ไปจนถึงการลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งช่วยให้นักเรียนสามารถเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างลึกซึ้ง ยิ่งไปกว่านั้นกลยุทธ์ที่ใช้ยังสอดคล้องกับวิถีชีวิตของนักเรียนและเชื่อมโยงกับบริบทของท้องถิ่น ทำให้การเรียนรู้มีความหมาย เกิดความตระหนักรู้ และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในชีวิตประจำวัน อีกทั้งยังได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง ซึ่งล้วนมีบทบาทสำคัญในการ

เสริมพลังและเป็นแบบอย่างที่ดี ส่งผลให้นักเรียนมีคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนและเป็นไปตามเป้าหมายของการวิจัย สอดคล้องกับผลงานการวิจัยของกมลวรรณ ตังธนกานนท์ และคณะ (2552, น. 22) ได้ทำการวิจัยกลยุทธ์การพัฒนาและขับเคลื่อนการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน โดยใช้เครือข่ายวิจัยการศึกษาภาคกลางตอนล่างกลุ่ม 2 และกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า แนวคิดและกลยุทธ์การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน พบว่า ในภาพรวมคุณลักษณะที่พึ่งประสงค์ที่โรงเรียนพัฒนานักเรียนมากที่สุด คือ ด้านคุณธรรม รองลงมา คือ ด้านการเรียนรู้ และด้านสังคม ตามลำดับ กลยุทธ์การขับเคลื่อนการพัฒนา คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนที่ใช้ในการดำเนินการโครงการประกอบด้วย 4 กลยุทธ์ คือ กลยุทธ์การเสริมพลังอำนาจ กลยุทธ์เครือข่าย กลยุทธ์การมีส่วนร่วม และกลยุทธ์การบูรณาการ และยังสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของบุญยง ทับทอง (2560, น. 1976) ได้ทำการวิจัยกลยุทธ์การขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการอ่านของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลเพชรบุรี พบว่า หลังการใช้กลยุทธ์การขับเคลื่อนการพัฒนานักเรียน นักเรียนมีคุณภาพการอ่านภาษาไทยอยู่ในระดับดีเยี่ยมและมีร้อยละความก้าวหน้าเท่ากับ 33.91 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของชุติกาญจน์ อ่าวสาคร (2565, น. 1269-1270) ได้ทำการวิจัยกลยุทธ์การขับเคลื่อนและการพัฒนาความสามารถด้านการผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลประจวบคีรีขันธ์ พบว่า การพัฒนาความสามารถด้านการผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียน ส่งผลให้นักเรียนมีผลการพัฒนาอยู่ในระดับดี และสอดคล้องกับชัยทิศ ขันเงิน (2566, น. 100-101) ได้ทำการวิจัย กลยุทธ์การขับเคลื่อนและการพัฒนาทักษะการคิดเชิงคำนวณของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองบ้วย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 พบว่า การพัฒนาทักษะการคิดเชิงคำนวณของนักเรียนมีร้อยละความก้าวหน้าเท่ากับ 41.75

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดนโยบายและแนวทางการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างชัดเจน และบูรณาการกลยุทธ์พัฒนาคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง เข้ากับแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

1.2 ผู้บริหารและครูควรทำความเข้าใจกระบวนการขับเคลื่อนและกลยุทธ์การพัฒนาอย่างถูกต้อง พร้อมใช้คู่มือเป็นแนวทางในการทำงานร่วมกันของบุคลากร นักเรียน และผู้ปกครอง เพื่อให้การดำเนินงานเกิดผลจริง

1.3 ควรจัดระบบนิเทศภายในและประเมินผลแบบมีส่วนร่วม พร้อมพัฒนาเครื่องมือประเมินคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงที่หลากหลาย เช่น การประเมินตนเองและแฟ้มสะสมผลงาน เพื่อสะท้อนพัฒนาการของนักเรียนและใช้ผลปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษากลยุทธ์การขับเคลื่อนเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับการศึกษาอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบผลและขยายความครอบคลุมขององค์ความรู้

2.2 ควรพัฒนากลยุทธ์การขับเคลื่อนและการพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียนในมิติที่หลากหลายมากขึ้น โดยเชื่อมโยงกับทักษะในศตวรรษที่ 21 เช่น การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การทำงานร่วมกับผู้อื่น การจัดการตนเอง และการแก้ปัญหา

2.3 หน่วยงานต้นสังกัดควรส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนและจัดตั้งเครือข่ายสถานศึกษาพอเพียง

รายการอ้างอิง

กนกวรรณ ศิริเทศ. (2565). กลยุทธ์การขับเคลื่อนและพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนเทพสุวรรณชาญวิทยา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม. *วารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 6*(2), 171-178.

กมลวรรณ ตังธนกานนท์, รัตนะ บัวสนธ์, ศศิธร ชุติมา, และ กัญญา บิลทีป. (2552). กลยุทธ์การพัฒนาและขับเคลื่อนการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนโดยใช้เครือข่ายวิจัยการศึกษา: ภาคกลางตอนล่างกลุ่มสองและกรุงเทพมหานคร. *วารสารวิธีวิทยาการวิจัย, 10*(1), 21-49.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2565). *คู่มือการประเมินศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2565)*. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.

จุฑามณี อินทร์อุริศ. (2564). *การจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)*. [ปริญญานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ]. คลังปัญญา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ir-ithesis.swu.ac.th

ชัยทิศ ขันเงิน. (2566). กลยุทธ์การขับเคลื่อนและการพัฒนาทักษะการคิดเชิงคำนวณของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองบ้วย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2. *วารสาร มจร เพชรบุรีปริทรรศน์, 6*(2), 100-116.

ชุติกาญจน์ อ่าวสาคร. (2565). กลยุทธ์การขับเคลื่อนและการพัฒนาความสามารถด้านการผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลประจวบคีรีขันธ์. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์, 8*(3), 1269-1279.

ธงชัย สันติวงษ์. (2560). *การจัดการและพฤติกรรมองค์การ*. ไทยวัฒนาพานิช.

บุญยง ทับทอง. (2560). กลยุทธ์การขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการอ่านของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลเพชรบุรี. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, Silpakorn University, 10*(1), 1976-1993.

ประทุมมา เที่ยงธรรม. (2564). กลยุทธ์การขับเคลื่อนและการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเทพสุวรรณชาญวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม. *วารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 5*(4), 185-193.

ปรียานุช ธรรมปิยา. (2557). *ตามรอยพ่อ ชีวิตพอเพียง...สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน.* มูลนิธิยุวสถิรคุณ.

พงษ์ไพบูลย์ อยู่อาจินต์. (2565). *การจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน (Activity Based Learning)*.

เพชรลดา อาจขาว. (2563). *กลยุทธ์การขับเคลื่อนและการพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายบ้านโป่ง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.

มัลวิกา นิรันราย. (2566). กลยุทธ์การขับเคลื่อนเพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์วิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนบ้านเขาแดง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2. *วารสารบัณฑิตแสงโคมคำ, 8*(2), 345–363.

มูลนิธิยุวสถิรคุณ. (2564). *การประเมินสถานศึกษาพอเพียงและศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา*. https://www.ysf.or.th

ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561–2580). (2561, 13 ตุลาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 135 ตอนที่ 82 ก. หน้า 1–71. http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2561/A/082/T_0001.PDF

ยุรนันท์ วรรณรักษ์. (2562). กลยุทธ์การขับเคลื่อนและการพัฒนาทักษะการฟังและพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2. *Humanities, Social Sciences and Arts, 12*(5), 1525-1541.

วิโรจน์ สารรัตนะ. (2560). *การบริหารการศึกษา: แนวคิด ทฤษฎี และการประยุกต์*. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สมชาย มานะกิจ. (2563). กลยุทธ์การขับเคลื่อนคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา. *วารสารวิชาการอาชีวศึกษา, 18*(2), 55–70.

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. (2561). *ศาสตร์พระราชากับการพัฒนาที่ยั่งยืน.* สำนักงาน กปร.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579*. กระทรวงศึกษาธิการ.

สุภาพร สะอาดนัก. (2560). *กลยุทธ์การขับเคลื่อนการพัฒนาคุณธรรมของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองปืนแตก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2.* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.

สุรศักดิ์ ปาเฮ. (2561). *การบริหารสถานศึกษาเชิงกลยุทธ์*. แดเน็กซ์อินเตอร์คอร์ปอเรชั่น.

_____. (2561). *ภาวะผู้นำทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21*. ซีเอ็ดยูเคชั่น.

องอาจ นัยพัฒน์. (2560). *การบริหารเชิงกลยุทธ์ทางการศึกษา*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

_____. (2562). *การบริหารแบบมีส่วนร่วม.* สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อนันต์ ม่วงอุมิงค์. (2560). กลยุทธ์การขับเคลื่อนการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนมุสลิม โรงเรียนพัฒนศาสน์วิทยาท่าแร้ง จังหวัดเพชรบุรี. *วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์,* 5(2), 105-121.

อิงอร เนตรานนท์. (2562). *พลังอำนาจแห่งชาติซอฟท์เพาเวอร์ของไทยในศตวรรษที่ 21.* [ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยรังสิต.

Black, J. S., & Bright, D. S. (2019). *Organizational behavior*. OpenStax, Rice University. openstax.org

Kaplan, R. S., & Norton, D. P. (2018). *The balanced scorecard: Translating strategy into action*. Harvard Business Review Press.

Kemmis, S., & McTaggart, R. (1988). *The action research planner*. Deakin University Press.

Mintzberg, H. (2018). *Strategy Safari*. (3rd ed.). Free Press.